

Geen discussie meer: de natuur in de Krimpenerwaard is in 2021 hoe dan ook klaar

— Geert van Duinhoven (redactie)

Samenwerkende partijen in natuurontwikkeling vlnr: Pieter Neven, wethouder gemeente Krimpenerwaard Dorenda Gerts, hoogheemraad hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard. Han Weber, Gedeputeerde provincie Zuid-Holland

Het is een langspekend en taai dossier: hoe krijgen we meer natuur en een gezonde landbouw in de Krimpenerwaard? Al heel wat bestuurders hebben zich er op stukgebeten. Maar het lijkt erop dat er nu toch echt een doorbraak is. Mede dankzij een nieuwe rolverdeling, voldoende geld en een mogelijkheid tot onteigenen. En een gemeente die een keiharde deadline heeft afgesproken: in 2021 is de natuur hoe dan ook klaar.

Wethouder Pieter Neven laat er in de gemeenteraadsvergadering van 12 december 2017 geen misverstand over bestaan. In 2021 is de natuurontwikkeling gerealiseerd. Dat betekent dat de 2250 hectare natuur ook echt is ingericht, deels door boeren, deels door natuurorganisaties. Een andere optie is er wat hem betreft niet meer. Hij heeft er goede hoop op dat de boeren meewerken en een keuze maken uit de mogelijkheden die er voor hen zijn. Het uiterste middel, onteigening, is volgens hem in de praktijk, slechts voor enkele gevallen nodig. Maar de gemeenteraad snapt in overgrote meerderheid dat het een belangrijke stok achter

Wethouder Pieter Neven: “Iedereen hoopt dat onteigenen niet echt nodig zal zijn”

de deur kan zijn. Uitstel door tegenwerkende grondeigenaren is er niet meer bij.

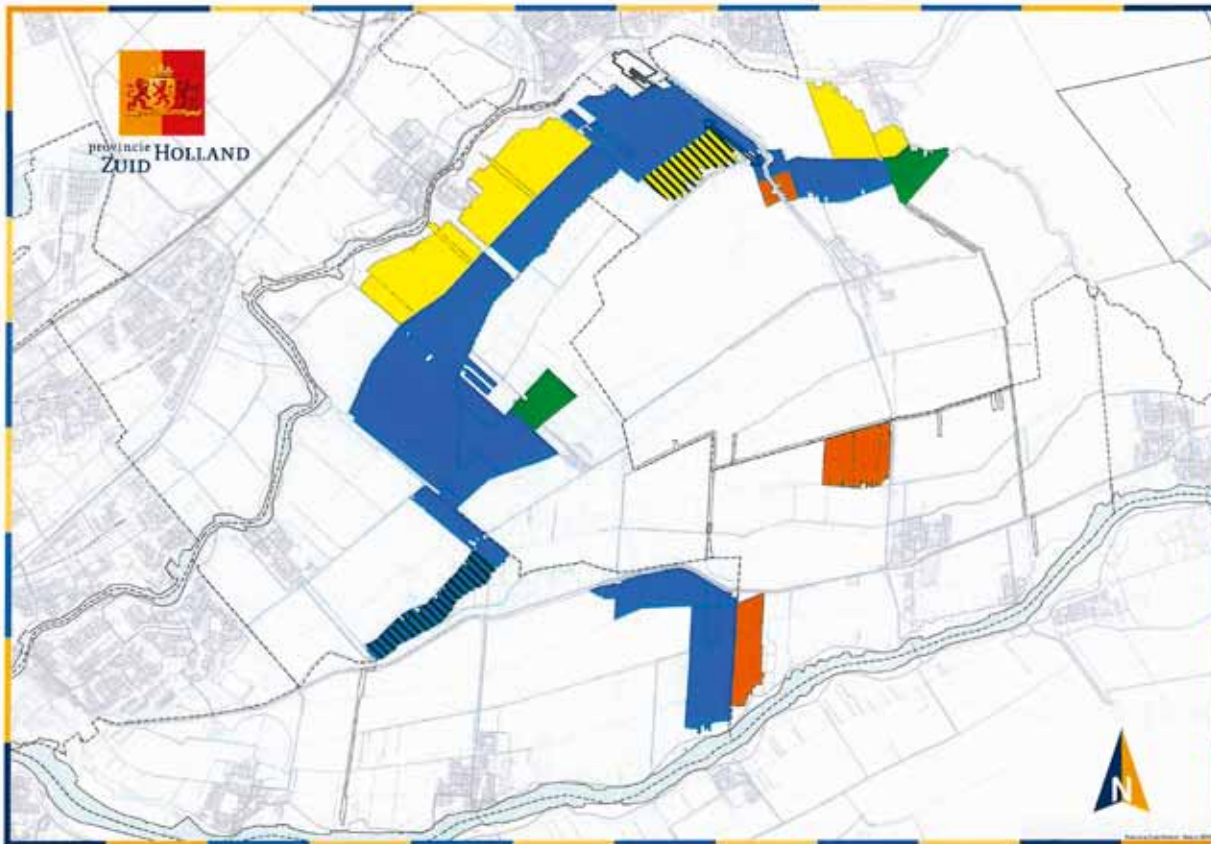
Gebiedsovereenkomst

Deze bijzondere stap van de gemeente komt niet zomaar uit de lucht vallen. De Krimpenerwaard is met zijn oorspronkelijke kavelpatroon, tiendwegen en dijkdorpen een “landschappelijke parel van het Groene Hart”. Daar is iedereen het eigenlijk wel over eens. Burgers en bestuurders waarderen de openheid, de rust en de koeien in de wei. Ruilverkaveling was in de Krimpenerwaard tot de jaren tachtig niet aan de orde. De boeren hadden er niet veel trek in. Plannen voor herinrichting en natuurontwikkeling die begin jaren negentig werden bedacht, stagneerden door tegengestelde belangen, complexiteit en nieuwe maatschappelijke inzichten. Plannen voor natuurontwikkeling

in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur in de jaren daarna vormden het startsein van een langdurig proces om de belangen van landbouw, natuur en recreatie op elkaar af te stemmen. Dat proces stakte abrupt toen staatssecretaris Henk Bleker in 2011 de stekker er uit trok en geen geld meer wilde reserveren voor aankoop van gronden in het gebied. Omdat er hoe dan ook nog steeds wateropgaven lagen voor het gebied, en er ook voor de boeren duidelijkheid zou moeten komen, hebben betrokken partijen in 2014 een gebiedsovereenkomst gesloten. Belangrijk onderdeel van die overeenkomst is dat de verantwoordelijkheden anders komen liggen. Tot dat moment was het vooral de provincie die plannen maakte en grond aankocht, maar in de gebiedsovereenkomst is afgesproken dat de, toen nog vijf, gemeenten samen met het hoogheemraadschap de kar zouden trekken.

Volledige schadeloosstelling

Neven: “Het is cruciaal dat wij de afgelopen jaren als gemeente Krimpenerwaard samen met het hoogheemraadschap de lead hebben gekregen in het proces. Wij staan dicht bij de agrariërs dan de provincie. Zo ervaren veel bewoners dat in ieder geval. Wij hebben bijvoorbeeld altijd expliciet als uitgangspunt gehad dat er in de Krim-

Natuuropgave in de Krimpenerwaard

De natuuropgave bestaat uit de realisatie van circa 2.250 ha natuur van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), gecombineerd met een bijpassend robuust watersysteem in het kader van de KRW en als meekoppellend belang het tegengaan van bodemdaling. In de provinciale Verordening Ruimte is het NNN-gebied vastgelegd. De realisatiestrategie is om delen van de NNN die vanwege de ligging en fysische omstandigheden cruciaal zijn voor de natuur- en waterdoelen, hiervoor in te richten (blauwe en groene gebieden) en in andere delen wat lagere natuur- en waterdoelen (gele en oranje gebieden) via zelfrealisatie door de grondeigenaren te realiseren. Een adviesraad met deskundigen uit de landbouwwereld, de natuurwereld en de waterwereld beoordelen de plannen en oordelen of deze wel daadwerkelijk bijdragen aan de gestelde doelen op het gebied van landbouw, natuur, en water.

penerwaard geboerd moet kunnen blijven. Dat wekt vertrouwen, ook bij de boeren die in een gebied wonen en werken dat natuurgebied moet worden. Onze aanpak komt er in het kort op neer dat we bij alle boeren zijn geweest om hun situatie te bespreken in relatie tot de natuuropgaven die er in het gebied liggen. Er is een stuurgroep ingesteld die met de overeenkomst aan de slag is gegaan en concreet de uitvoering ter hand neemt. De stuurgroep heeft een instrumentenkoffer onder de armen met allerlei 'gereedschappen' die de agrariërs kunnen gebruiken om tot de natuurinrichting te komen."

De gereedschappen komen er op neer dat er voor de boeren allerlei mogelijkheden zijn om mee te werken aan de natuuropgave. Essentieel punt is dat gemeente en hoogheemraadschap geld hebben om de grond af te laten waarderen tot natuurwaarde. De grond blijft in bezit van boeren die de grond extensief kunnen blijven gebruiken als onderdeel van hun bedrijfsvoering. Boeren die daar niet aan mee willen doen, krijgen hulp bij het zoeken naar een nieuwe vestigingsplek, het bedrijf wordt aangekocht tegen agrarische waarde en de agrariër komt in aanmerking voor vergoeding van bijkomende kosten. Als een agrariër helemaal met het bedrijf wil stoppen, helpt de stuurgroep om gronden en opstallen te verkopen

aan belangstellende partijen die bereid zijn om in te stappen bij de realisatie van de natuuropgave. Hierbij geldt de marktconforme huidige (meestal agrarische) waarde van de grond, vast te stellen door een onafhankelijk taxateur.

Boterham

Als een agrariër dan nog steeds niet mee wil of kan werken, is er nu dus het instrument ont-eigening. In de gemeenteraadsvergadering van december stond dat nauwelijks meer ter discussie en hoofde Neven daar geen lastige vragen over te beantwoorden. Neven: "In de periode daarvoor heb ik meerdere sessies met raadsleden gehad over dit onderwerp. Natuurlijk ligt onteigenen lastig en natuurlijk wil niemand dat we het daadwerkelijk moeten gaan inzetten. We hebben met elkaar besproken dat we de natuuropgave zo veel mogelijk in samenwerking met de boeren willen realiseren. En dan het liefst zodanig dat er voor hen nog steeds een boterham is te verdienen in het gebied. Daarom voeren we al die gesprekken met de boeren en proberen we met elkaar verder te komen. De raadsleden hebben vertrouwen in deze aanpak, ze vertrouwen er op dat we oprecht de intentie hebben om het instrument niet te hoeven gebruiken en dat we netjes met de mensen omgaan."

Voldoende geld

Via verschillende kanalen is er nu ongeveer 94 miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering. Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard betaalt een belangrijk deel van de aanpassing aan het watersysteem en een deel komt uit een Europese subsidie voor plattelandsontwikkeling. Daarbij komt nog dat de provincie Zuid-Holland in de afgelopen decennia al heel veel grond heeft gekocht en dat ook het Zuid-Hollands Landschap al veel grond bezit. Neven: "Natuurlijk is het belangrijk dat we het geld hebben voor de uitvoering en we daarom een volledige schadeloosstelling kunnen garanderen. Maar buiten dat: mensen hebben allemaal het besef dat het veen blijft dalen door de huidige manier van landbouw, dat de waterkwaliteit moet verbeteren en dat boeren op de huidige manier geen duurzame is. Dus het feit dat we als partijen draagvlak hebben weten te creëren, is uiteindelijk de belangrijkste succesfactor."<

redactie@vakbladnbl.nl